

Framtidens Samhällsbyggare 8

RESERAPPORT 2022

MALMÖ/LUND 5 - 6 MAJ

Framtidens samhällsbyggare

Framtidens Samhällsbyggare startades år 2014 av CMB och Göteborgsregionen (GR) och är ett branschövergripande traineeprogram för företag och förvaltningar inom samhällsbyggnadssektorn i Göteborgsregionen. Programmet, som utvecklats som ett svar på de utmaningar sektorn står inför, ska skapa nya vägar till samverkan och ta tillvara ungas engagemang för samhällsbyggnadsfrågor.

Varje år utbildas nya traineer till nyckelpersoner som kan arbeta med samhällsbyggnad utifrån ett helhetsperspektiv. Traineererna får kunskap om hela sektorn och förståelse för de processer som styr både näringsliv och politik. Målet är ökad effektivitet i hela samhällsbyggnadssektorn. FS8 startade september 2021 och består av tio traineer från sex olika organisationer.

higab

HÄRRYDA
KOMMUN

ALINGSÅS
KOMMUN

Göteborgs
Stad

Kungsbacka

PEAB
NORDENS SAMHÄLLSBYGGARE

GÖTEBORGS
REGIONEN

CENTRE FOR
MANAGEMENT
OF THE BUILT
ENVIRONMENT
CMB

FRAMTIDENS
SAMHÄLLSBYGGARE

Innehållsförteckning

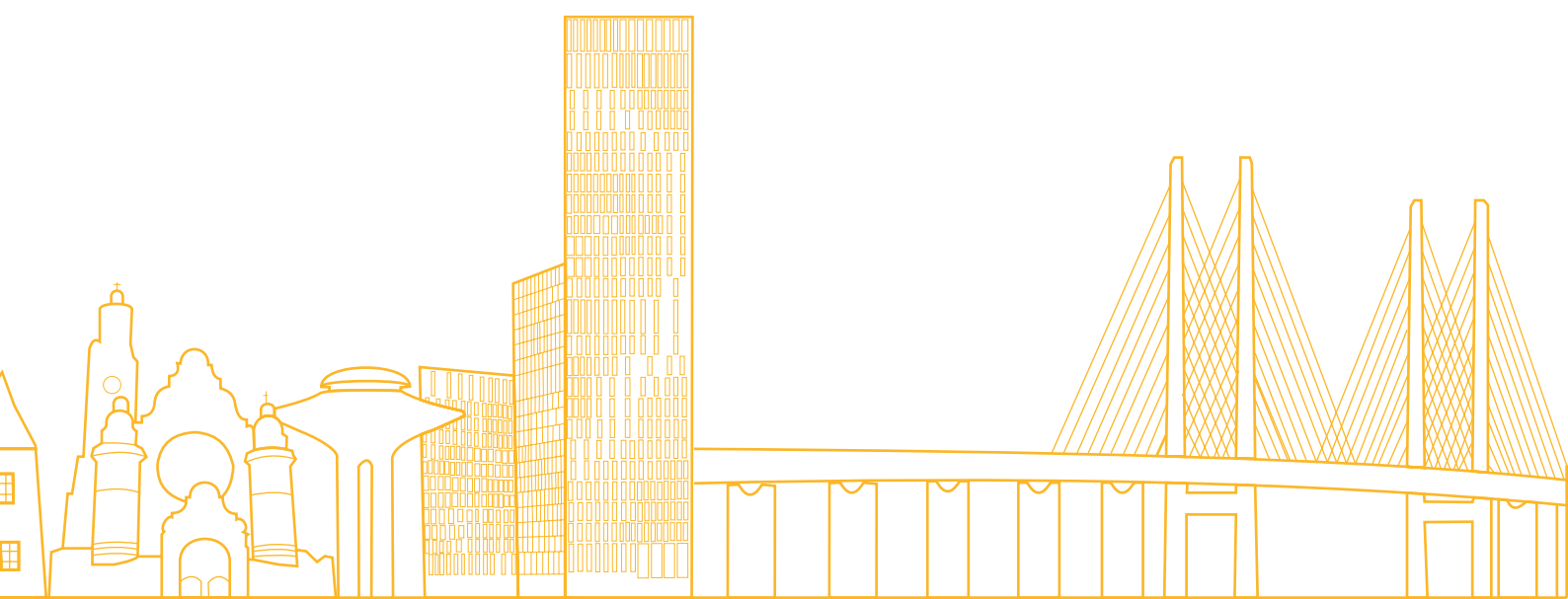
Syfte, val av resmål och vision 4

Torsdag 5
Augustenborg/Ekostaden

Ideon Science park

Fredag 10
Stadsvandring
Brunnshög

Slutreflektion 14

Syfte

Studieresan är en del av casearbetet inom ramen för traineeprogrammet Framtidens Samhällsbyggare omgång 8. Vårt case är beställt av Castellum AB med fokus på Gateway Säve.

Syftet med studieresan är att utifrån studiebesök och diskussioner få nya insikter och inspiration till casearbetet. Genom nya infallsvinklar vill vi generera nya tankesätt och arbetsformer inom samhällsbyggandet samt samhällsbyggnadsprocessen. Att förstå vad som gör ett område mer lyckat än ett annat är en viktig hörnsten i förståelsen för hur Gateway Säve ska byggas och stå sig även i framtiden.

Val av resmål

Malmö som resmål valdes då många spännande stadsutvecklingsprojekt med fokus på social och ekologisk hållbarhet utvecklats i staden. Närheten till Lund med projekt mer riktade mot näringsliv och utveckling gjorde att vi såg en möjlighet att fånga upp flera perspektiv och synvinklar, som vi sedan kan ta med tillbaka till Gateway Säve.

Frågeställningar för resan

- Hur kombineras sociala, ekologiska och ekonomiska värden för en hållbar stadsbyggnad?
- Hur byggs områden som lockar företag och näringsliv?
- Hur byggs ett område både för människan och för verksamheternas effektivitet?
- Hur kombineras krav på effektivitet med trivsel?
- Vilka nytänkande förhållningssätt används inom samhällsbyggnad i Malmö och Lund?

Vår vision

"I en föränderlig värld bär Gateway Säve göteborgarens industriarv mot en bättre framtid. Vi inspirerar till framtidens flexibla industriområde där människan och miljön värdesätts samt låter innovation, möjlighet och kreativitet flöda."

Torsdag

Schema för dagen

09:00 Samling utanför hotellet. Gemensam promenad för att köpa lunch och promenad till Augustenborg

10:00 Studiebesök 1, Augustenborg

11:30 Avfärd mot Lund. Lunch ätes på språng och tid för egen reflektion om studiebesöket.

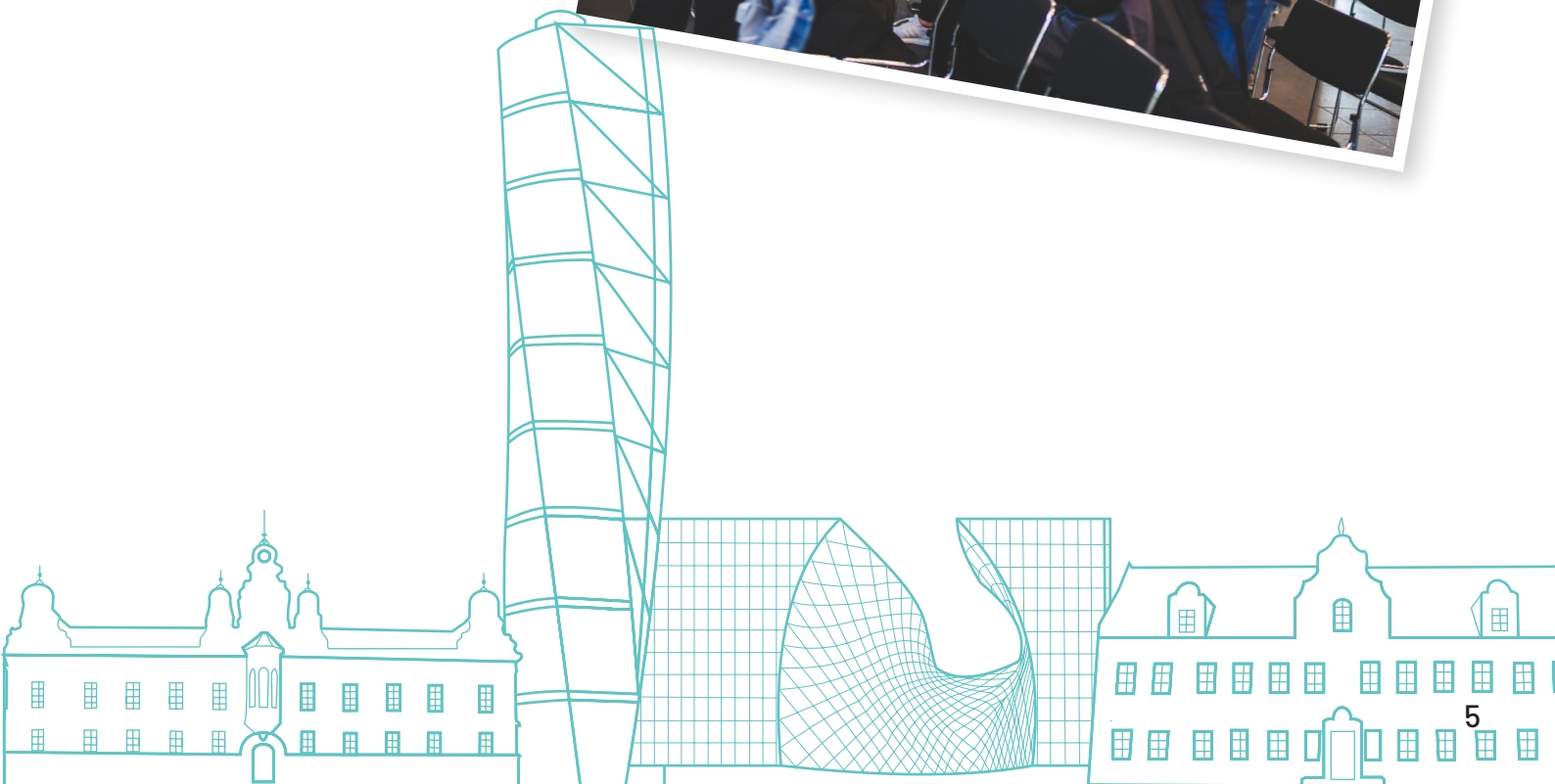
13:00 Studiebesök 2, Ideon Science Park

15:00 Gemensam avfärd mot Malmö och tid för egen reflektion

16:00 Egen reflektion

18:15 Samling hotellreceptionen

18:30 Middag på Art of Spices

Augustenborg/Ekostaden

Ekostaden Augustenborg är ett projekt i stadsdelen Augustenborg i Malmö som pågick 1998 – 2005. Projektet har hyllats för sin omvandling av befintlig stadsbebyggelse och har blivit en förebild för hållbar stadsutveckling. Även efter att projektet avslutats har området fortsatt att fungera som en plats där hållbara gröna lösningar testas (Boverket, 2021).

Stadsdelen Augustenborg byggdes under åren 1948–1952 och ansågs vid sin nybyggnation vara en levande och trivsamt plats att bo och vistas i. Efter år av negativ utveckling, både gällande socio-ekonomisk och byggnadsmässig standard, togs ett rejält omtag i slutet av 1990-talet. Malmö stad gick ihop med VA Syd och bostadsbolaget MKB och skapade projektet Ekostaden Augustenborg. Startskotten gick 1998 med målsättningen att utveckla stadsdelen ur alla tre pelare av hållbarhet: social, ekonomisk och miljömässig. Som del projektets finansiering ansöktes det även om LIP-bidrag (lokala investeringsprogram) från länsstyrelsen (Boverket, 2021).

Hållbarhet

Satsningar har gjorts på hållbara och öppna dagvattenlösningar. Diken, kanaler och dammar anlades för att fördröja och rena samt

verka för biologisk mångfald för rekreativa värden. Vidare har möjligheten för källsortering av avfall vidgas och stora satsningar gjorts på gröna tak. Exempelvis genom en botanisk takträdgård som anlades på gamla industritak i området. Ett annat fokusområde har varit hållbar energianvändning genom solceller och solfångare (Malmö stad, 2021). Projektet har även fokuserat på att involvera boende och aktörer i området. Exempelvis vid upprustningen av utemiljön på området och skolelever involverades i utvecklingen av den nya skolgården. Satsningar har gjorts på mötesplatser för alla åldersgrupper, nya arbetstillfällen och delningsmöjligheter som tex Car pool.

Schema

90 min – Vi fick en guidad tur i Botaniska Takträdgården och Ekostaden Augustenborg. Vi tittade på stadsdelens unika öppna dagvattenhantering, gröna infrastruktur, fastighetsnära återvinning och gemensam odling med mera. Det blev mycket diskussion om hur dagvattenlösningar kan appliceras på Säve flygplats som utgörs av en hel del hårdtytor.

Reflektioner

Gruppen tyckte att besöket var väldigt intressant. För flera av oss var det många lärdomar om gröna tak, hur de fungerar och vilka fördelar de kan tänkas ha. Dessutom var det inspirerande att se vilket genomslag investeringar kan få i befintliga områden och inte bara vid nybyggnation.

Dessutom så kopplade det även an till vårt casearbete. Det är väldigt ovanligt att göra så stora satsningar i befintliga områden, därför var i princip alla fördelar med gröna tak kommer vara relevanta att ha på Säve och det var därför bra att få veta mer om hur de kan användas på ett effektivt sätt. Ekostaden är också ett lysande exempel på hur stora hållbarhetssatsningar på ett område kan löna sig. Förutom att hela stadsdelens status har ökat så är det idag ett besöksmål och en inspirationskälla för folk i hela världen. Satsar Castellum på att göra Gateway Säve till ett område med det lilla extra, inte bara relaterat till dagvatten utan även ur andra aspekter kan det bli en föregångare för liknande områden.

1983 blev Ideon Science Park Sveriges första forskningsby som idag ägs av Castellum och Wihlborgs som har hela fastighetsbeståndet på området med 400 bolag och 10.000 anställda inom framför allt IT, miljöteknik och livsvetenskap. Det är beläget intill Lunds universitet för att koppla ihop vetenskap och forskning med innovatörer och entreprenörer.

Området består idag av flera olika delar i husen Alfa, Beta, Delta, Gamma och Gateway; dessa ägs av Wihlborgs. Det har bland annat skapats en samlingspunkt under namnet Agora med ett modernt kafé. Idag finns här inkubatordelen Ideon Innovation tillsammans med Lunds nyföretagarcentrum (LNC), VentureLab och Creative Plot. En inkubator syftar till att stötta nystartade företag och hjälpa dem uppnå tillväxt samt lönsamhet.

Historialektion

Idén till forskningsbyn Ideon presenterades av Landshövding Nils Hörjel 1982 vid läkemedelsföretaget DRACO:s berömda Temadagar som arrangerades under hela 1980-talet. Dessa temadagar som initierades av Dracos informationschef Anders Zackrés var

Sydsveriges största konferens med högaktuella teman och med 500-600 deltagare från regering, riksdag, landsting, kommuner, företag och forskar- och utbildningsvärlden. Utvecklingen av Ideon kom som en följd av 1970-talets omstruktureringar i det skånska näringslivet. Det fanns ett behov av att skapa förutsättningar för nya näringar och inspiration togs från motsvarande anläggningar som skapats i USA. Ideon grundades genom ett samarbete mellan Lunds universitet, dåvarande Malmöhus län, Lunds kommun och näringslivet. Det första spadtaget till området togs gemensamt av Gun Hellsvik, Nils Hörjel och Nils Stjernquist. De första företagen flyttade in i september 1983. Ericsson Radio Systems förlade mobilutveckling till området, vilket blev en ryggrad i områdets utveckling och 1988 fanns omkring 100 företag på Ideon.

Schemat

På plats fick vi en presentation över Ideon Science Park, dess utvecklingen och kommande planer. Castellum som fastighetsägare var också på plats och presenterade sin syn Ideon. Det hela avslutades med en rundvandring av området för att knyta ihop presentationerna med verkligheten.

Reflektioner

Lund är Sveriges student-tätaste stad vilket skapar en unik möjlighet att knyta ihop företag med unga och nytänkande människor. Ideon science park grundas i just den tanken att försöka knyta ihop akademi med näringsliv på ett innovativt och effektivt sätt. Den nya spårvagnslinjen genom området binder det ihop centrala Lund med Ideon och skapar en campuskänsla för hela science parken. Vi tar med mycket från Ideon men framförallt hur de strategiskt placerat byggnader som minskar biltrafiken och får in studenter på området. Det var också

intressant att höra Castellums reflektioner om vilka ekonomiska incitament det finns för att öka områdets attraktivitet. De menade att det kommer krävas attraktiva arbetsmiljöer för att kunna locka företag som i sin tur behöver attrahera spetskompetens. Då räcker det inte att ha byggnader omgivna av parkeringsplatser utan kraven kommer vara högre. Ideons tankar om nudging är något vi ska fånga upp i det fortsatta arbetet med Gateway Säve.

Fredag

Schemat för dagen

07:15 Samling i hotellreceptionen utcheckade och klara. Packning förvaras i hotellets bagage-
rum

07:30 Resa mot Lund och Brunnshög

08:30 Studiebesök 3, Brunnshög

12:30 Lunch

13:30 Resa tillbaka till Malmö

Eftermiddagen: stadsvandring

Stadsvandring

Västra hamnen är en stadsdel i Malmö som de senaste decennierna har genomgått stora förändringar. Stadsdelen har utvecklats från ett nedgången industriområde till en attraktiv stadsdel med ett hållbart helhetstänk. Under 1950- och 1960-talet fanns ett av världens största varv med 6000 anställda i Västra hamnen. Idag är det på området istället ny miljöteknik och hållbarhet i fokus och där ryms bostäder, verksamheter, gymnasium och högskola. Bygget av den första etappen startade 2001 och området beräknas vara färdigställt omkring 2035. Målsättningen är att området ska bli ett nationellt exempel på hållbar stadsbyggnad.

Vi gick en stadsvandring genom området för att få nya insikter till vårt casearbete. Då Västra hamnen är fylld med innovativa gröna lösningar, annorlunda hustänkande och spännande arkitektur fanns det mycket inspiration att hämta. Vi lärde oss mer om öppna dagvattenlösningar, om mikroklimat, grönytefaktor och om passiv- och lågenergihus. Vi spanade även in de spännande platserna Stapelbäddsparken (nordeuropas största skejtarena i betong), temalekplatsen Sollekplatsen, European Village och Turning Torso.

Stadsvandringen var ytterst givande och vi lämnade Malmö fyllda med inspiration till Gateway Sävle!

Brunnshög

Brunnshög är ett exploateringsområde som är beläget nordväst om Lunds stadskärna. I Brunnshög gör man stora satsningar för en smartare och hållbarare framtid, en framtid som skapas runt människorna som ska bo där och dess behov.

Grönytor och odling

En intressant del med brunnshög är att parkerna anläggs innan stadsdelen står klar. På så sätt är det grönt och trevligt redan när man flyttar dit, samtidigt som parkerna fyller viktiga gröna funktioner, bland annat för vattenhantering, bar åkermark, vilket motsäger Länsstyrelsen i Skånes nollvision för byggande på åkermark. Därför har Brunnshögsprojektet ett visionsmål om att kompensera bortfallet av produktiv jordbruksmark. Det har bland annat resulterat i att alla byggaktörer som vunnit markanvisningstävlingar och fått marktilldelning i Brunnshög, har förbundet sig att odla på gårdar/balkonger/fasader/tak på sina fastigheter.

Science Center

I området Brunnshög ska det byggas ett nytt Science Center. Det nya Science Centret i Science Village ska rymma 3500 kvm utställningsmiljöer, och utöver det restaurang, butik och auditorium. Taket på science center är täckt av solceller för att klara centrets elbehov och dessutom kommer byggnaden vintertid värmas med överskottsvärme från MAX IV och ESS. Genom MAX IV, ESS och Lund Science center kommer Brunnshög bli en kunskapsintensiv och global livsmiljö där nya lösningar för hållbart samhällsbyggande ständigt utforskas. Brunnshög kommer bli ett internationellt besöksmål för vetenskap, kultur och rekreation.

Vårt första studiebesök i Brunnshög var hos Science Village Scandinavian AB (SVS AB). SVS AB äger marken mellan MAX IV och ESS i Science Village och har i uppdrag att exploatera och utveckla området samt att stödja utvecklingen av MAX IV och ESS. Vi träffade en fastighetsutvecklare som bland annat berättade om exploateringsplanerna för området, hur dom lockar rätt aktörer och hur dom genom gröna ytor skapar mervärde i området.

Det andra studiebesöket ägde rum i Södra Brunnshög. Södra Brunnshög är den första utbyggnadsetappen och entrén till den nya stadsdelen. I södra Brunnshög träffade vi en samhällsplanerare och kommunikatör från Lunds kommun som berättade mer om exploateringen av området och om kommande utbyggnadsprojekt. Vi fick också en guidad tur genom området där vi bland annat gick igenom Nobel-parken.

Reflektioner

Det var väldigt intressant att besöka Brunnsnög och få se en helt ny stadsdel som växer fram i etapper med olika delområden. Något vi kan ta med oss till vårt case därifrån var att för att locka rätt typer av aktörer till området var det viktigt att de delade visionen med utvecklarna. För att knyta an till vad platsen hade varit tidigare hade de även valt att behålla den gamla möllan som en symbol för att stärka platsidentiteten, något som vi också tänker kommer vara viktigt i Säve. Den nya spårvägen som har anlagts och binder samman Kunskapsstråket med befintliga Lund, och för fastighetsägarna i närheten är det en trygghet och gör att de vågar satsa även om området befinner sig i utkanten av Lund. Detta är en av de stora utmaningarna för Säve flygplats och något som är värt att fortsatt fundera kring.

Vidare så var det inspirerande att se hur det har satsats på grönområden när vi besökte Södra Brunnsnög. Konceptet att anlägga parker och grönytor först i projekten känns unikt, men också viktigt, både för ekosystemtjänster och för människorna som skall vistas där, både boende och arbetande. Något annat som vi reflekterade kring var ytan som denna stadsdel tar i anspråk, och vi slogs av hur stort Säve Flygplats faktiskt är i jämförelse. Dessutom liknar Brunnsnög och Säve varandra på det sättet att platserna är omringade av åkermark, om än av olika kvalitet. En het potatis för många, eftersom vi samtidigt som vi bygger ut våra städer måste säkra livsmedelsproduktionen för framtiden.

Slutreflektion

Vi kan med glädje säga att studieresan till Malmö och Lund uppnådde dess syfte. Gruppen känner sig full av inspiration och har fått nya tankebanor som vi nu vill överföra till vårt caseuppdag. Det blev mängder av intryck från samtliga studiebesök som vi på ett eller annat sätt kan omsätta till casearbetet med av den gamla flygplatsen i Säve.

Resegruppen som planerade resan har på ett utmärkt sätt styrt upp en blandning mellan platsbesök och föreläsningar. Platsbesöken gav var och en chansen att själv reflektera över hur en lyckad samhällsbyggnadsprocess ser ut medan föreläsningarna istället gav oss en bild av hur företag, kommuner och organisationer resonerar angående samma process. Den här kombinationen mynnade ut i livfulla kvällsdiskussioner där vi som grupp kunde dela våra tankar, idéer och reflektioner med varandra. Resegruppens goda planeringen gjorde också att det blev en röd tråd genom hela resan. Ett studiebesök byggde på det nästa vilket skapade en djupare förståelse för hur komplex samhällsbyggnadsprocessen verkligen är. Vi har som grupp har sett en mängd möjligheter som vi nu tar med oss till Gateway Säve, men också en del svårigheter. Det tänker vi tampa i fortsättningen av vårt caseuppdag.

Vi vill tacka samtliga som gjorde studieresan möjlig och alla som tagit emot oss. Gruppen är nu mer sammansvetsad än någonsin och har genom resan blivit ännu mer taggade inför idéseminariet.

GÖTEBORGS
REGIONEN

CENTRE FOR
MANAGEMENT
OF THE BUILT
ENVIRONMENT

FRAMTIDENS
SAMHÄLLSBYGGARE